

Денічева. Ольга Ігорівна

*канд.пед.наук, доцент кафедри іноземних мов і новітніх технологій навчання
Житомирського державного університету ім.І.Франка, м. Житомир, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ АВСТРІЇ ТА УКРАЇНИ

Ключові слова: *система, освіта, реформування, модернізація, розвиток, компетентність.*
Key words: *system, education, reformation, modernization, development, competence.*

Модернізація системи вищої освіти в Україні здійснюється на засадах стрімкого розвитку інформаційного суспільства в умовах формування глобального конкурентного середовища. Середовища, де сучасні міждержавні відносини сприяють обміну науковими та технологічними здобутками, результатами екологічних і соціальних інновацій запроваджених у різних сферах діяльності людини. Розвиток європейського економічного простору визначає необхідність здійснення реформ в освіті. Питання освіти у процесі підвищення рівня конкурентоспроможності країни відіграє найважливішу роль, оскільки забезпечення якості освіти державою надає нові ресурси розвитку економіки України.

Сприяння держави у процесі розвитку системи вищої освіти Австрії призводить до модернізації змісту цієї освіти. Традиційний характер загальної системи освіти (організація навчально-виховного процесу в навчальних закладах різного типу Австрії здійснюється на основі положень викладених ще у законах з 1962 р. з урахуванням сучасних змін у законодавчій базі) передбачає збалансоване поєднання теоретичного навчання з опануванням практичних навичок роботи. Доцільно зауважити, що одним з чинників модернізації змісту вищої освіти вважається існування мультикультурного суспільства. В Австрії навчаються студенти з багатьох країн світу. Наявність великої кількості студентів (приблизно з 120 країн світу) спричиняє трансформацію змісту освіти, пошук нових підходів до організації навчання, запровадження соціальних програм для іноземних студентів.

Характерною особливістю розвитку вищої освіти Австрії вважається можливість здійснення навчання не тільки німецькою мовою, а й англійською. Проте існують певні вимоги щодо отримання освіти: 1. німецька мова є державною і студенти з інших країн повинні мати сертифікат, що підтверджує рівень володіння мовою (наприклад, TestDaF). У випадку відсутності такого документу студентам пропонуються курси з вивчення німецької мови; 2. навчання відбувається англійською мовою. Студенти також повинні пред'явити сертифікат про рівень володіння англійської мови (наприклад, IELTS 5.5-6.0). Необхідно зауважити, що у ВНЗ Австрії існує перелік навчальних програм, які здійснюються англійською мовою.

Наступною особливістю є запровадження міжнародних проектів. Міністерство Освіти, Мистецтва і Культури ще у 2005 році започаткувало проект «Міжкультурність і Багатомовність – це шанс, який не можна упустити!» (Interculturality and Multilingualism – a chance not to be missed!).

Метою проекту було створення для іншомовної молоді інформаційно-освітнього середовища в межах певного навчального закладу, яке пропонувало здобуття якісної освіти рідною мовою [2].

Надалі, у 2009/2010 році, створено програму «Libraries for All». Зміст програми полягав у спільній роботі бібліотек у напрямі розвитку соціальної інтеграції іммігрантів. Головним завданням було об'єднання різних за етнічним походженням та віком осіб для забезпечення навчальних і освітніх потреб через залучення ЗМІ та мережі Інтернет. Проект розподілено на два етапи: 1) робота бібліотек у напрямі розвитку міжкультурної освіти (створення культурних заходів для дітей та підлітків); 2) організація занять та курсів для студентів для опанування німецької мови, вивчення літератури. Інновацією проекту вважаємо проведення вечірніх лекцій та семінарів, кіносеансів та організацію культурних заходів з урахуванням специфіки кожної етнічної групи [1, с. 17–19].

Звернімо увагу на те, що ідеологія мультикультурного середовища в Україні ґрунтується на принципах демократії та толерантного ставлення до цінностей різних етнічних груп. Особливістю розвитку вітчизняної системи вищої освіти є те, що реформування змісту цієї освіти передбачає комплексні дії з боку держави відповідно до зовнішньо-економічних тенденцій становлення суспільства. Зазначимо, що ринково орієнтована модель розвитку суспільства прогнозує попит на окремі професії, визначаючи провідні галузі в освіті. Модернізація змісту вищої освіти в Україні відбувається також під впливом процесів інформатизації, політизації, ринково-орієнтованої економіки що окреслює основні тенденції інноваційного розвитку вищої освіти.

Іншою характерною особливістю модернізації системи вищої освіти вважаємо вплив інформатизації та діджиталізації на розвиток соціального інтелекту. Рівень соціального інтелекту детермінує ступінь самореалізації особистості, тобто студент має чітко усвідомлювати важливість власного вибору професії, програми навчання та оточення, а також успішного працевлаштування після закінчення ВНЗ. Задля забезпечення рівними умовами розвитку соціальних здібностей особистості на етапі професійної підготовки у навчальних закладах різного типу (в академіях, університетах та ін.) реформування системи вищої освіти здійснюється на засадах особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів. У ВНЗ України та Австрії освітні програми передбачають формування професійних компетентностей необхідних студентам у майбутній фаховій діяльності. Формування професійних компетентностей на різних етапах професійного становлення студентів здійснюється через зміст освіти у ЗВО. Зауважимо, що розвиток цих здібностей проходить комплексно: не тільки через самостійне опанування переліку дисциплін, а й активну практичну діяльність.

Істотного значення набуває розгляд впливу конкурентоспроможності на модернізацію системи вищої освіти обох країн, оскільки здатність до конкуренції виявляється конструктивним елементом у реформуванні загальної системи освіти. Конкуренція передбачає співпрацю державних і приватних установ в економічній і освітній сферах (наприклад, в Австрії викладачами в університетах, де вивчають економіку, можуть працювати власники бізнесу),

що призводить до переорганізації ЗВО, адаптації цілей освітніх програм, трансформації змісту навчальних дисциплін до вимог економічного простору. Взаємозв'язок світової економіки, ринково орієнтованої економіки та освіти викликає конкуренцію освітніх можливостей [3, с. 48].

Це змушує ЗВО знаходити додаткове фінансування (наприклад, у вигляді плати за навчання) на створення нових навчальних програм, модернізацію тематичного блоку дисциплін, впровадження різних програм обміну, пошук інвесторів на реалізацію спільних проектів тощо.

Значний вплив на розвиток системи вищої освіти як в Австрії, так і в Україні зробило усвідомлення цінності здобуття якісної освіти, важливості покращення продуктивності навчання у ЗВО, необхідності реструктуризації системи освіти (в Україні), а також визначення реформування як засобу, що сприяє економічному розвитку та створює умови для професійного вдосконалення особистості.

З огляду на проаналізований матеріал з проблеми розвитку вищої освіти Австрії та України виокремлюємо певні спільні особливості модернізації її змісту: вплив інформатизації на трансформації у змісті вищої освіти, формування професійних компетентностей, орієнтація на підготовку конкурентоспроможного фахівця, запровадження міжнародних проектів у ЗВО. Необхідність реформування вітчизняної системи вищої освіти спричинено швидкими змінами в інформаційному середовищі, яке вимагає від особистості ініціативності та нового способу мислення. Трансформації, які здійснюються в системі вищої освіти спрямовані на формування професійної свідомості студентів протягом навчання, професійної самореалізації; на усвідомлення важливості і відповідальності вибору професії; розвиток умінь і навичок потрібних для успішної самореалізації у соціумі.

Список використаних джерел

1. Libraries for all – European strategy for multicultural education (ESME) / E. Grabherr, E. Hasović. Prague : Multicultural Center. 2010. 47 s.
2. Interkulturalität und Mehrsprachigkeit – eine Chance! Eine Österreich weite Ausschreibung für alle Schularten: Schuljahr 2013/14 / E. Fleck. Wien : Bundesministerium für Unterricht, Kunst und Kultur, 2013. 2 s.
3. Wagner G. G. Ökonomie(sierung) und Bildung – Plädoyer für ein entspannteres Verhältnis. *Zeitschrift für Pädagogik*. 2006. № 52 (1). S. 43–51.